afgevaardigden van Friesland, dat het volgende nog in de 5de conclusie bijgevoegd worde — dat indien eene wees vóór 't 20ste jaar huwt, de ondersteuning ophoude en dat desnoods wegens ongesteldheid of ziekskrankte de ondersteuning nog na het 20ste jaar worde gegeven.

Deze bijvoeging wordt aangenomen evenals de nog voorgestelde wijziging door Ds. De Haas: de oudste wees *f* 200, de tweede *f* 100 en de volgenden *f* 50, n.l. zoolang ze beneden de 20 jaar zijn.

De aldus gewijzigde conclusien in stemming gebracht worden aangenomen, terwijl als overgangsbepaling wordt vastgesteld: dat tot 1 Jan. 1898 de uitkeering nog blijft zooals die nu is, behalve voor hen, die na dit besluit emeritus of weduwe en wees worden, voor wie de nu vastgestelde regeling dadelijk in zal gaan.

Vrijdagmiddag.

16de Zitting.

Deze sitting wordt geheel ingenomen door de voortgezette bespreking over het eerste deel van het Zendingsrapport.

Aan de discussie werd vooral deelgenomen door Ds. Feringa en Ds. Lion Cachet, die het rapport van de Commissie van praeadvies bestreden en door Prof. Rutgers en Prof. Bavinck, die het verdedigden.

Deze discussie werd eindelijk afgebroken door de aanneming van het voorstel van Ds. Littooij: over te gaan tot stemming over de eerste 4 conclusiën van het rapport der Commissie, ten einde deputaten te verkrijgen, die een schetst van beginselen en grondtrekken in gereedheid zouden brengen, staande de Synode.

De conclusiën (zie 11de zitting) worden afzonderlijk in stemming gebracht.

De eerste beiden worden met overgroote meerderheid, de 3de en 4de conclusie met algemeene stemmen aangenomen.

Tot deputaten voor deze zaak worden alsnu benoemd: Ds. Gispen, Dr. Wagenaar, Oud. Rijpstra, Oud. Vermeulen, Prof. Bavinck, Prof. Rutgers en Prof. Kuyper.

Daarna wordt de vergadering met dankzegging door den praeses gesloten en gaat de Synode uiteen tot Dinsdagmorgen 9 uur.

J. D. v. d. Velden.

Buitenland.

Frankrijk. Een nieuw leven van Calvijn.

De hoogleeraar E. Doumerque te Montauban wil een nieuwe levensbeschrijving van Calvijn in het licht zenden, die bij Bridel & Co., te Lausanne zal verschijnen, wanneer er namelijk een genoegzaam aantal inteekenaars te vinden is voor het omvangrijke werk.

De heer Doumerque is van oordeel, dat een nieuwe levensbeschrijving van Calvijn, in de Fransche taal, niet te onpas zal komen, want over Calvijn is wel veel en ook veel lezenswaardigs geschreven, maar het is incompleet. In de laatste jaren zijn vele documenten, Calvijn betreffende, uitgegeven; van de »Complete werken van Calvijn" verscheen het 54ste deel, en van de »Correspondentie der reformatoren in de landen waarin men Fransch spreekt", is reeds het negende deel door de goede zorgen van den heer Herminjard ter perse gelegd.

De heer E. Doumerque legt in een sierlijk gedrukte prospectus den weg bloot, dien hij denkt te nemen in de vijf hoofdstukken, waarin hij het leven van den grooten reformator denkt te behandelen. Niet alleen zal hij de opgedolven documenten raadplegen, maar hij heeft getracht het leven van Calvijn in den geest opnieuw te leven. De schrijver heeft zich van Noyon, (Calvijns geboorteplaats) begeven naar alle plaatsen waar Calvijn gearbeid heeft, tot hij kwam te Genève, waar hij stierf. Overal vond hij herinneringen, stomme getuigen, die evenwel welsprekend zijn.

Het werk zal door 600 gravures worden opgeluisterd. De prijs is gesteld op 100 francs; elk jaar zal een deel verschijnen, dat 20 francs, dus ongeveer *f* 10, zal kosten. Wij verheugen ons in deze uitgave zeer. Calvijn mag in Frankrijk en Zwitserland wel beter gekend worden, dan tot hiertoe het geval was.

Duitschland. Losmaking uit het verband der Pruisische landskerk. Stöcker en zijn kerkelijk-sociale richting.

In de gemeente Witten, in de buurt van Elberfeld, is een kerkelijke beweging ontstaan, welke geleid heeft tot het uittreden van die gemeente uit het verband der Pruisische landskerk. Eerst had de predikant, Ds. Birkenhoff, deze beweging geleid, maar toen hij bemerkte, dat zij zou uitloopen op eene breuk met de landskerk, trok hij zich terug. Hij gelijkt veel op een hen, die eendeneieren uitgebroed heeft, die zijn broedsel, als het de eierschaal heeft verbroken, met verbazing en ergernis naar het water ziet zwemmen. Het feit, dat hun predikant niet meer met hen wil gaan, verandert aan de houding van de broeders en zusters te Witten niets. Dit bewijst het antwoord, dat deze gemeente den 29en Juni aan het koninklijk consistorium van Munster richtte, als antwoord op de waarschuwing van genoemd bestuur, om niet uit de landskerk te treden. In dit stuk schrijven de gemeenteleden: »Het koninklijk consistorium zegt wel, dat ons in de Evangelische kerkgemeente te Witten, voor zoowel als na, het Evangelie van Christus ruimer en rein gepredikt en de sacramenten naar Christus' instelling bediend werden. Maar dit, »voor als na" is ons een geringe troost, nadat wij op Paschen het verschillend standpunt, waarop de hier dienstdoende predikanten staan en juist daarin de laatste en diepste grond van de twisten, die hier ontstonden, hebben leeren kennen. Maar aangenomen ook, dat wij hier in Witten slechts beslist rechtzinnige dienaren des Woords gehad hebben, welke waarborg kan het koninklijk consistorium ons daarvoor geven, dat het ook voortaan zoo blijven zal? Er zijn toch in de Evangelische landskerk twee belijdenissen, de Luthersche en de Gereformeerde, die ieder evenveel recht van bestaan hebben, en nevens deze worden allerlei afwijkende en de Heilige Schrift wedersprekende leeringen en meeningen geduld. Gelijk het elders geschied is, zoo kon het ook te Witten gebeuren, dat naast een belijder van de godheid van Christus een loochenaar van dit leerstuk het leeraarsambt gaat uitoefenen, en dat aan hetzelfde altaar het gezegende brood en de gezegende kelk van het sacrament als het ware lichaam en bloed van Christus door een dienaar uitgedeeld wordt, terwijl door een ander dat brood en die wijn niet van gewone spijze en drank onderscheiden wordt. Daar in de gemeenten der landskerk ook ongeloovigen, of personen die de kerk mijden, op de kerkelijke verkiezingen invloed uitoefenen, zoo ligt het niet in de macht van het kerkbestuur, haar voor vrijzinnige, halfgeloovige en ongeloovige predikanten te bewaren. Dat de Heilige Geest ons in alle waarheid leide, is ook onze wensch en ons gebed. Maar juist daarom willen wij niet langer deel uitmaken van eene kerk en eene gemeente, waarin ja en neen, waarheid en dwaling dezelfde rechten hebben. Juist om de rechte eenheid in den geest is het ons te doen, gelijk deze volgens onze overtuiging gelegd is en aangekweekt wordt, die zonder menschenvrees en oogendienst alleen op de belijdenis der waarheid bouwt."

De gemeente wordt, totdat zij voorzien zal zijn van een eigen dienaar des Woords, door Lutherssche predikanten geregeld gediend.

Had de predikant Birkenhoff gedacht dat, toen hij een zwenking maakte naar de landskerk, de gemeente hem om zijn persoonswille zou volgen, daarin heeft hij zich bedrogen. Door vele vragen van gemeenteleden bestormd, riep genoemde predikant eene vergadering saâm, om zijne bedenkingen tegen het vaarwel zeggen van de landskerk bloot te leggen. Honderden kwamen op, doch hij vond geen bijval, wel krachtige wederspraak. De leden der gemeente spraken het openlijk uit, dat zij niet als een riet heen en weder wilden bewogen worden; de bij het altaar afgelegde belofte was hun heilig. Zij wilden trouw blijven aan de Luthersche kerk, het liefst met hem; wanneer hij anders wilde, dan zonder hem.

De uitgetreden gemeente houdt hare godsdienstoefeningen in de zaal van het jongelingshuis, dat gebouwd werd, om de vrije beweging aan de jongelings- en mannenvereeniging te verzekeren.

Daarnaast is een huis gebouwd, groot genoeg voor twee predikanten en waarin een zaal voor catechisatie te vinden is. De werkliedenvereeniging nam het besluit, om allen, die niet tot de landskerk behooren, het lidmaatschap te ontzeggen; doch de uitgeworpenen, ongeveer de helft der vereeniging uitmakende, richtten een »Evangelisch-Luthersche burgervereeniging" op, waartoe nu meer dan 200 leden behooren.

Zoolang de gemeente geen eigen predikant bezit, wordt zij beschouwd als een filiaal van de vrije Luthersche kerk te Elberfeld.

Al heeft men den indruk willen geven dat te Witten de verwarring ten toppunt gestegen is, wij houden het er voor, dat er aan veel verwarring een einde gemaakt is.

Naast de Christelijk-sociale partij, onder leiding van den predikant Naumann, en naast het Evangelisch-sociaal congres, is een derde richting op sociaal gebied ontstaan, die zich kerkelijk-sociaal noemt. Het initiatief werd daartoe genomen door den gewezen hofprediker Stöcker, Lic. Weber en professor Nathusius. Stöcker gaf een scheidbrief aan het Evangelisch-sociaal congres, omdat dit steeds meer onder den invloed der moderne theologie geraakt was; ook met Naumann en zijne vrienden wil de bekende en geliefde strijder niets meer uitstaande hebben, omdat hij hun agiteeren niet kan goedkeuren. Menschen, die op den bodem der Schrift staan, kunnen nu eenmaal niet saâmwerken, ook niet op het schijnbaar neutraal gebied van de sociale vraagstukken.

Zou Stöcker nog een afzonderlijke partij onder zijn vaandel kunnen verzamelen? Wij vreezen. De vooruitstrevenden vinden in Naumann hun man en de conservatieven willen van Stöcker niets meer weten. Men kan het hem niet vergeven, dat hij in vereeniging met zijn vriend Wagner sociaal politieke gedachten bij het volk ingang wist te doen vinden, die door de besittende standen heftig weersproken worden.

Zeker zal Stöcker het van achteren betreuren, dat hij met de mannen van het Evangelisch congres zoover medeging, totdat hij zag dat het niet meer kon, inplaats van de stekken alzoo te steken, dat de aanhangers van de moderne theologie er geen plaats in konden vinden, of althans zich op den duur niet op hun plaats gevoelden.

Of het Stöcker gelukken zal onder zijn vaandel een leger te verzamelen, dat in den strijd der beginselen gewicht in de schaal leggen zal, kunnen wij niet beoordeelen. Wij hopen, dat het hem gegeven worde, bij het vermeerderen zijner jaren, krachtig mede te werken tot de oplossing der sociale quaestie in Christelijken zin.

Winckel.

Voor Kinderen.

XVI.

MISLUKT.

De Burgemeester werd door den waard aan de deur ontvangen, en liet zich dadelijk naar de kamer des grijsaards brengen. Deze had nog niet de minste toebereidselen gemaakt. Hij had zijn harnas niet aangetrokken en ook zijn zwaard ontbrak aan zijn zijde, want hij wist, dat tegenstand vergeefsch zou zijn. Indien anderen niet voor hem streden, dan ware hij zelf met zijn dienaars niet in staat geweest zich tegen geweld te verdedigen. Met trotsch stilzwijgen wachtte hij, totdat de Burgemeester het eerst het woord zou nemen. Deze was eenigszins verlegen. Hij had gemeend, dat de grijsaard, hetzij zeer terneergeslagen of hoogmoedig en uitdagend zijn zou, en nu toonde de vreemdeling een waardigheid, alsof hij werkelijk de keizer was. Hij moest zich dus eerst herstellen voor hij in staat was te spreken.

»Vreemdeling," begon hij, »gij hebt het besluit 't welk de Raad u aangaande gisteren genomen heeft, gehoord. U was een tijdruimte van vierentwintig uur toegestaan, binnen welke gij deze stad moest verlaten. Gij hebt ons bevel niet gevolgd, en thans ben ik verschenen om het te handhaven en u uit de stad te doen geleiden."

»Doe, wat uw plicht u gebiedt, heer Burgemeester," antwoordde de grijsaard. »Ik benijd u dien plicht niet, uw heer en keizer met geweld te moeten verdrijven."

»Dan noodig ik u uit, mij met uw beide dienaars te volgen."

»Sta mij ten minste zooveel tijd toe," antwoordde de grijsaard, »dat wij ons voor de reis kunnen toerusten."

»Dat zij u vergund", luidde het antwoord des Burgemeesters.

»Dienvolgens gat de grijsaard aan Kunald en Wolfratn het bevel, alles tot vertrek gereed te maken.

Op dit oogenblik drong van de plaats een luid geraas tot het vertrek door, gevolgd van een hevig rumoer op de trap. Egbert, vernomen hebbende, dat de Burgemeester gekomen was, ten einde den keizer weg te voeren, wilde dezen laatste met zijn makkers ter hulp snellen, doch bemerkte dat de deur aan de buitenzijde gesloten was.

„Ha," riep hij, men heeft ons opgesloten: men wil ons onzen keizer rooven. Komt, staan we hem bij!"

Daar de vensters van traliewerk voorzien waren, zoodat de lieden langs dezen weg niet naar buiten konden, bleef hun geen andere dan de deur, die echter, gelijk we weten, gesloten was. Met vereende krachten, duwden zij er tegen, en na eenige vruchtelooze pogingen, gelukte het hun, haar in te drukken. Krakend sprong ze open. Op het leven, dat hiermeê gepaard ging, ijlden de waard en zijn knecht toe, doch zonder de schade te kunnen voorkomen. Egbert en zijn vrienden stormden hem voorbij, de trap op.

»Wie waagt het onzen keizer te rooven?" riep Egbert met donderende stem, toen hij het vertrek des grijsaards binnentrad, terwijl hij zijn breed zwaard dreigend boven het hoofd zwaaide. Hij geraakte een oogenblik in verwarring, toen hij den Burgemeester bemerkte, doch herstelde zich onmiddellijk en riep: »Wij kunnen het niet dulden, dat men onzen keizer geweld aandoet!"

»Wees verstandig, Egbert", antwoordde de Burgemeester kalm. »Verzet u niet tegen het besluit van den Raad, gij zoudt slechts onheil aanrichten. Den vreemdeling zal geen leed geschieden, maar, opdat hij ons door zijn bedrog geen schade berokkene, willen wij hem eenvoudig uit de stad bannen."

»Hij is geen bedrieger, hij is werkelijk onze keizer, ik moet het 't best weten!" riep Egbert opgewonden.

»Het komt thans niet op uw meening aan, maar op hetgeen de Raad besloten heeft", sprak de Burgemeester op ernstigen toon, »en ik zal dat besluit ten uitvoer weten te leggen. Verhinder mij dus niet, gij zoudt er spijt van hebben."

»Uwe dreigementen verschrikken mij niet", riep Egbert toornig. »Ik ben bereid voor mijn keizer te sterven, als 't zijn moet".

»Egbert", sprak de grijsaard, terwijl hij op den aangesprokene toetrad, »ik dank u voor de trouw, die ge mij betoont. Thans beveel ik u echter, als uw keizer, den Burgemeester bij de uitvoering van zijn treurige opdracht niet verder lastig te vallen. Moge de Raad der stad Keulen mij ook al verstooten, ik weet, dat haar burgerij anders denkt, en mij eens weder zal binnenhalen. Er zijn nog andere steden in het Duitsche Rijk, die mij met vreugde zullen ontvangen".

»Doe wat uw plicht u voorschrijft, aldus wendde hij zich nu tot den Burgemeester, »ik ben bereid u te volgen."

Met tegenzin gaf Egbert toe. Hij verwijderde zich van de deur, waar hij dusver op post gestaan had, en de grijsaard schreed, nadat hij zich met zijn beide dienaars reisvaardig gemaakt had, de kamer uit. Egbert en zijn gezellen volgden hem op den voet.

Toen de stoet op straat verscheen, en de menigte den grijsaard bemerkte, verhief zich weder een luid geschreeuw. Velen uit het volk riepen: »Men wil onzen keizer ontvoeren, dat dulden we niet; komt, laat ons den keizer bevrijden!"

Egbert stemde hiermede krachtig in. Wel plaatste de cipier zich met zijn dienaars beschermend rondom den Burgemeester en diens gevangene, doch het opdringen der menigte werd zóó dreigend, dat er wie weet welke ernstige botsingen zouden zijn voorgevallen, ware de Burgemeester niet tegenwoordig geweest, die bij allen in hoog aanzien stond.

Evenwel zag deze spoedig in, dat het, hoewel hij zich nog langzaam kon voortbewegen, toch onmogelijk zijn zou, bij een zoo groote opgewondenheid der inwoners, den vreemdeling buiten de stad te brengen, waarom hij bevel gaf, dat men zich naar het nabijgelegen Raadhuis zou begeven. Eindelijk kwam men, onder het voortdurend lawaai der menigte, aldaar aan. Toen men de poort was binnengetreden, werd deze gesloten, opdat het volk niet eveneens zou binnendringen. Den vreemdeling werd nu een veilig verblijf aangewezen, dat op de binnenplaats uitzag; Kunald en Wolfram werden van hem gescheiden. Voor ieder vertrek werd een dubbele wacht geplaatst, zoodat voor de gevangenen aan ontsnappen niet te denken viel. Ook Egbert en zijn vrienden werden voorloopig in hechtenis genomen. Egbert liet zich dit welgevallen, want hij achtte het een eer, voor zijn vermeenden heer te mogen lijden. Zijn makkers werden echter eenige uren later weder in vrijheid gesteld, toen het oproer daarbuiten een weinig was bedaard.

Over eenige vragen hopen we in 't volgend nr. weder te spreken.

Hoogenbirk.

Gereformeerde Gezindheid.

Gereformeerde Kerken.

Beroepen: Oudega, J. Koppe, cand. — Cubaard, T. Jongbloed, cand. te Leeuwarden. — Vijfhuizen (Haarlemmermeer), S. Datema te Murmerwoude (Dantumadeel). — Hattem, F. G. Petersen te Oude-Pekela. — Oldeboorn c. a., J. Visser, cand. — Ooltgensplaat (Flakkee), J. Gommer te Grijpskerk (Zeel.) — Driesum en De Lier (bij Delft), N. Y. van Goor te Dirkshorn.

Aangenomen: Hollandscheveld (cl. Meppel), A. Varekamp te Tiel. — Naaldwijk, K. Troost te Ambt-Vollenhove.

Bedankt: Gouda B. H. Hoekstra te Schiedam.

Nederlandsche Hervormde Kerk.

Beroepen: Hedel (cl. Bommel), J. F. F. van den Plassche te Gouderak. — Alphen aan den Rijn, K. W. Vethake te Overschie. — Ulrum c. a., B. Zoete te Augustinusga. — Makkum en Kornwerd, C. T. Smit te Daarle. — Kolijnsplaat, C. J. L. Ruijsch van Dugteren te Strijen c. a. — Bovenpekela, J. Janssonius te Wagenborgen. — Vlaketeen, Demmerik en Ter Aar, K. A. de Groot te Houten (Utr.) — Kooter (Fr.), H. R. Zijlstra te Nes en Wierum. — Grootegast en Doezum (toez.), W. J. Pijsel te Erichem. — Hellouw (gem. Haaften), J. G. Harthoorn te Opijnen en Heeselt (cl. Edam). — Didam, N. Lofvers, cand. te Groningen. — Tuitjenhorn (toez.), P. de Haas te Hoek (Zeel.) — Bovenkarspel, H. R. Offerhaus te Havelte. — Waaxens c. a., R. Kijlstra Js. te Korterwaag.

Aangenomen: Hilligersberg (cl. Rotterdam), J. D. J. Idenburg te Ter Aa (cl. Amersfoort). — Westkapelle (cl. Middelburg), K. Loggers te Velsen. — Gendringen, J. M. Jallink te Druten.

Bedankt: Urmond, W. van Elden te Heemskerk. — Nieuw-Beierland c. a., H. J. Westrik te Sommelsdijk. — Minnertsga, D. J. van Brummen te Haskerhorne en Oudehaske. — Woubrugge, J. D. J. Idenburg te Ter Aa. — Vriezenveen, J. Rijnenberg Dz. te Kampen. — Melissant, J. H. Schreuder te Bleiswijk c. a. — Stavoren, J. Hacquebord te Hoogkerk c. a. — Maassluis (3de vacature), K. W. Vethake te Overschie.

Advertentien.

D. V. hopen onze geliefde Ouders:

JOHANNES VAN DER VLIES,
V. D. M. te Nieuw-Dordrecht,
EN
HERMINA BERGMAN,
den 7den September a. s. hunne
25-jarige Echtvereeniging
TE GEDENKEN.
Namens hunne liefhebbende kinderen en behuwdkind.

Heeg, Aug. 1896.

L. G. WEISZ & Co.,
Commissionairs in Effecten,
Prinsengracht bij de Prinsenstraat,
No. 157,
AMSTERDAM.

Gereformeerd Gymnasium,
te Amsterdam.

De EXAMENS worden gehouden **Dinsdag 1 September a. s.;** de Lessen beginnen **Donderdag 3 September,** des morgens **9 uur.**

Voor aangifte tot toelating bestaat nog gelegenheid tot **31 Augustus.**

Dr. J. WOLTJER.

Kamer met Pension.

Op een aangenaam, fatsoenlijk dorp, tusschen Utrecht en Amsterdam, bestaat gelegenheid voor een bejaarden Heer of Dame, om een aangenaam buitenleven te genieten, bij **fatsoenlijke lieden, klein gezin, Geref. godsd., vrije mooie Kamer,** naar verkiezing huiselijk verkeer, prachtig uitzicht op **rijweg, water en veldgezichten,** benevens vrije wandeling in een schoonen tuin, kort aan spoor en stoomvaart, naar verkiezing voor zomer en winter. Brieven franco, lett. B. D., Bureau *Heraut.*

Bij den Uitgever W. KIRCHNER (firma Fernhout), Rozengracht 55, *Amsterdam,* is ter perse om binnen enkele dagen te verschijnen:

Niet de mensch, maar God.
Leerrede over 1 Cor. 3 : 5—7.
door
W. H. GISPEN,
Predikant bij de Gereformeerde kerk te Amsterdam.
(Bij gelegenheid zijner veertigjarige ambtsbediening).
Prijs. . . . . f 0.30.

Dames Maatknippen,

door **JOH. STAALL, 57 voorbeelden** en duidelijke beschrijving, waardoor ieder spoedig japonnen enz. kan leeren knippen. Ook zeer geschikt voor dames die les wenschen te geven. Wegens groot succes reeds **2de druk,** voor slechts *f* **1.50** per postw. bij
Mej. POORTMAN, *Naaldwijk.*

O! DAMES!

Tegen toez. v. *f* **1.65** ontv. U *franco thuis,* 4 flinke vloermatten, frisch van kleur, 1 ijzersterke grijze slijkmat, 1 ronde Spaansche tafelmat, 1 naaimand, 1 groentemd., 1 boodschapmd., 1 bl. mand met hengsel, samen 10 stuks. Wie binnen 8 dagen postw. zendt, ontv. Cadeau 1 bloemt. v. 6 potten, 1 linnenm., 1 kinderstoel, 1 prullenmand, 4 mooie schaalmatjes of 1 flink wol tafelkleed, samen 11 stuks, van het **Fabr. v. Rietwerk,** Prinsengr. 146, *Amsterdam.*

D. NELSON, Het Ongeloof,
de grootste krankheid van onzen tijd, in haar oorsprong en genezing.
Met een voorwoord van Ds. W. H. GISPEN.
6e druk. Prijs *f* 1.—.
Verkrijgbaar bij alle boekhandelaars en tegen toezending van het bedrag in postzegels of postwissel, bij den Uitgever
P. VAN DER SLUIJS, *Enkhuizen.*

P. VAN EIJK.
Firma JOHANNES KRAMER & Co.,
DAM 15—17, AMSTERDAM.

Koopen en verkoopen **effecten,** diverse **loten** en vreemde **coupons.** Wisselen Gouden Zilveren **munten** en vreemde Banknoten. Sluiten **prolongatiën** en **beleeningen.** Nemen gelden à **deposito** ½ pCt onder de prolongatiekoers. Bedragen tot en met Duizend Gulden worden op vertoon teruggetaald.

Bij J. A. WORMSER, te Amsterdam, verscheen:

In de Schaduwe des Doods.
Meditatiën voor de Krankenkamer en bij het Sterfbed,
DOOR
Dr. A. KUYPER.
Prijs f 1.90. In stempelband f 2.40.

VERSCHENEN bij **J. A. WORMSER,** te **Amsterdam:**
DE ZEGEN DES HEEREN OVER ONZE KERKEN.
REDE,
ter inleiding op het gebed voor het samenkomen der Gereformeerde kerken in Generale Synode, gehouden in de Noorderkerk te Middelburg, op 10 Augustus 1896, door
Dr. A. KUYPER.
Prijs f 0.35.

Admissie-Examen.

Het eerstvolgend examen ter toelating tot de lessen aan de **Vrije Universiteit** gegeven, zal D. V. worden afgenomen **DINSDAG 15 September.** Hun, die zich daaraan wenschen te onderwerpen, wordt verzocht, zich met opgave van ouderdom, woonplaats en der faculteit, waarin zij wenschen te studeeren, schriftelijk aan te melden bij den ondergeteekende, **vóór of op Dinsdag 8 September.**

De dec. der lit. fac.,
Dr. J. WOLTJER.

Gereformeerd Gymnasium,
te Amsterdam.

Sedert de laatste opgaaf ontving het Gereformeerd Gymnasium te Amsterdam het volgende aan jaarlijksche bijdragen en aan giften voor eens.

Amsterdam, D. S. *f* 10; G. *f* 5; K. *f* 3; S. J. B. *f* 2.50; F. *f* 2.50; Jonkvr. M. B. *f* 2.50. **Sloterdijk,** J. H. *f* 10; A. *f* 1. **Driebergen,** Mr. W. H. J. Bn. v. H. *f* 25. **Hilversum,** G. J. B. *f* 25. **Dokkum,** P. J. H. *f* 1; S. H. Pz. *f* 1; J. A. B. *f* 2; G. A. B. *f* 1; Ds. H. H. W. *f* 2.50; Mej. H. T. *f* 2. **Schiedam,** C. v. d. T. *f* 2.50; J. H. *f* 2.50; L. W. *f* 2.50; D. C. K. *f* 1. **Buitenpost,** D. P. P. *f* 1; E. R. *f* 2; Wed. E. R. *f* 1; F. N. *f* 5. **Sohraz,** L. J. V. *f* 2.50. **Sneek,** Mr. H. O. *f* 3; A. M. *f* 5; S. d. B. *f* 1; Gez. J. *f* 1; J. B. *f* 1; A. J. *f* 2.50; C. d. B. Sz. *f* 1; Tj. d. J. *f* 1. **Maassluis,** Ds. F. W. S. *f* 2. **Heeg,** H. P. d. B. *f* 1; H. J. d. R. *f* 1; Sj. H. P. *f* 2; H. P. d. B. *f* 1. **Dordrecht,** Ds. H. G. d. J. *f* 1; H. G. S. *f* 1. **Gouda,** L. U. *f* 1; C. v. W. *f* 1. **Hees,** Mej. L. C. v. E. *f* 1. **Nijmegen,** Ds. J. K. *f* 2; P. O. *f* 1; **Alkmaar,** Wed. R. d. G. *f* 2.50. **Beverwijk,** H. B. *f* 1. **Overveen,** H. S. *f* 1. **Bozum,** Ds. M. J. D. *f* 2.50; J. W. H. *f* 1; H. T. O. *f* 0.50; Wed. W. *f* 0.50; E. J. R. *f* 1; S. R. *f* 1. **Oosterend,** Wed. V. *f* 2.50; H. J. A. *f* 1; G. V. V. *f* 1; A. S. *f* 1; Ds. A. *f* 2; P. Y. V. *f* 1; H. J. *f* 0.50; W. P. v. d. V. *f* 1; Arj. V. *f* 0.50; T. D. G. *f* 1; L. S. *f* 1; T. V. *f* 0.25; A. F. *f* 1. **Cubaard,** S. v. d. B. *f* 2.50; R. T. *f* 1; Sj. W. *f* 2. **Lollum,** J. W. W. *f* 2.50; Tj. W. *f* 1; H. B. *f* 1; R. v. R. *f* 1; O. B. *f* 1; S. L. W. *f* 1; Wed. F. D. W. *f* 2.50; J. Sj. B. *f* 1; J. S. B. *f* 1; A. Y. S. *f* 1. **Woumels,** Ds. S. B. *f* 1; F. v. d. B. *f* 1; Y. T. R. *f* 2; A. S. Z. *f* 1; J. G. *f* 0.50; J. J. M. *f* 0.50; G. H. A. *f* 1; K. D. M. *f* 1; Wed. A. *f* 1; K. R. *f* 1; F. L. T. *f* 1; J. J. R. *f* 2; A. R. F. *f* 0.50; L. R. F. *f* 1. **Anjum,** Ds. E. Z. *f* 1.50; E. J. H. *f* 1; S. S. *f* 5; P. T. v. d. H. *f* 1; J. P. v. d. W. *f* 1. **Easterga,** F. S. *f* 1. **Lemmer,** A. B. *f* 1; J. v. P. *f* 1; H. E. L. *f* 1; A. P. *f* 1. **Abbega,** Th. B. *f* 1; H. Z. *f* 1; P. V. *f* 1; S. T. H. *f* 1.25; J. A. V. *f* 1; W. E. F. *f* 1. **Woudsend,** Ds. A. G. *f* 2; Wed. S. L. O. *f* 0.50. **Oosthem,** W. G. *f* 2; K. V. *f* 1; S. U. d. B. *f* 1; Ds. M. V. *f* 1; G. J. D. *f* 1; H. P. W. *f* 1; K. G. *f* 1; A. D. *f* 0.50. **Idzega,** S. R. d. V. *f* 1; Y. v. P. *f* 1. **Oudega,** E. H. D. *f* 1; S. R. *f* 1; F. S. C. *f* 1; J. H. v. d. M. *f* 1; H. B. *f* 2.50; H. Z. *f* 1; J. Y. *f* 1.50; W. T. Z. *f* 1; H. v. d. M. *f* 1. **Bergum,** J. D. d. V. *f* 1. **Gerkesklooster,** W. G. S. *f* 2.50; F. F. B. *f* 1; H. J. P. *f* 2.50; Wed. L. v. d. W. *f* 1; J. J. P. *f* 1. **Stroobos,** P. M. P. *f* 2; M. P. P. *f* 2.50; J. M. P. *f* 1; J. B. K. *f* 1. **Kollum,** F. W. *f* 1; M. v. d. L. *f* 3; A. V. *f* 1; W. M. F. *f* 1; H. H. *f* 1; E. J. B. *f* 1; P. W. T. *f* 2. **Leeuwarden,** M. O. J. *f* 1.50. **Oppenhuizen,** A. B. *f* 2; W. R. K. *f* 1; A. J. C. *f* 1; D. T. J. *f* 1; A. S. *f* 0.50; R. d. J. *f* 0.25; R. W. C. *f* 1. **Arum,** N. N. *f* 0.75; A. J. *f* 2.50; A. J. T. *f* 1. J. v. d. M. *f* 1; F. A. L. d. N. *f* 2.50; Wed. C. *f* 1; H. H. B. *f* 1; J. D. H. *f* 1. **Bolsward,** P. Th. S. *f* 1; R. R. *f* 1; L. J. v. d. V. *f* 1; J. M. R. *f* 1; S. J. P. *f* 0.50; W. K. *f* 2; K. W. *f* 1; **Hijdaard,** P. G. d. V. *f* 0.50. **Gaastmeer,** T. E. *f* 1; J. Y. *f* 1.50; H. J. Y. *f* 1; A. P. W. *f* 1; B. E. M. *f* 0.50; P. v. L. Az. *f* 1; Wed. H. *f* 1; **Uitwellingerga,** T. Z. *f* 2. **Charlois,** Ds. J. J. M. *f* 1. **Schettens,** G. d. V. *f* 1; N. N. *f* 1; B. F. 1; J. D. d. B. *f* 5. **Scharnegoutum,** D. J. F. *f* 0.50; A. P. L. *f* 1; Y. B. *f* 1; T. Y. B. 1; Wed. W. 2; Wed. H. *f* 1; R. S. *f* 1; S. R. S. *f* 0.50. **Harlingen,** J. J. D. *f* 2; Z. S. *f* 1; A. S. K. *f* 2.50; S. d. W. *f* 1; H. K. *f* 1; T. W. *f* 0.25; B. *f* 0.50; J. v. 't V. 1; J. d. B. *f* 0.50; J. A. M. *f* 1; F. A. *f* 1; W. O. *f* 0.50; E. v. d. H. *f* 1; F. P. *f* 1; J. E. *f* 0.50; Wed. B. *f* 0.50. **Berlikum,** L. K. *f* 1; J. W. *f* 0.75; T. P. R. *f* 0.50; Mej. P. 0.50; L. R. *f* 1; H. F. K. *f* 1; Mej. T. J. *f* 2.50. **Franeker,** M. M. *f* 0.50; F. S. P. *f* 2.50; G. K. *f* 1; C. B. *f* 1; T. S. *f* 0.50; J. v. d. M. *f* 0.50; C. K. v. d. V. *f* 1; P. d. J. *f* 0.50; J. V. *f* 0.50; Y. T. d. B. *f* 0.50; Tj. B. *f* 1; D. W. *f* 1; J. C. v. d. V. *f* 0.25; Tj. S. *f* 0.50; M. d. V. *f* 0.50. **Workum,** G. D. B. *f* 10; F. v. F. *f* 1. **Makkum,** P. N. *f* 0.50. **Westhem,** A. F. B. *f* 1. **Longerhouw,** J. Z. *f* 1. **Wilmarsum,** H. R. *f* 1. **Schraard,** S. R. *f* 0.50; H. H. *f* 0.25. **Wons,** F. E. *f* 1; O. Y. R. *f* 2; F. J. W. *f* 1; P. R. *f* 0.50; Wed. R. *f* 0.50; Mej. K. *f* 0.25; Ds. G. Pl. v. A. *f* 1; J. T. *f* 1. **Sexbierum,** J. B. *f* 1.

Electrische Drukkerij, voorheen I. I. Arnd & Zonen.